

Lederskikkelsen som grep den muligheten som plutselig oppstod

Taler
Olemic Thommessen

Dato
23 mai 2014

Sted
Oslo

Omstendigheter
Tale ved Christian Frederiks grav

- 1 Deres Kongelige Høyheter
Kjære Folketingets formann
Kjære vertskap
- 5 Den norske Grunnloven - frihetsverket som vi nettopp har feiret 200-årsdagen til - var et resultat av dragkamp og forhandlinger. Ingen enkeltperson, ikke en enkeltgruppe eller sammenslutning, kunne i 1814 si at dette var mitt eller vårt verk alene.
- 10 Riksforsamlingen utgjorde en mangfoldig forsamling, valgt fra forskjellige fylker i landet, med ulik bakgrunn og visjoner for Norges fremtid.

Eidsvollsgrunnloven er en mosaikk, satt sammen gjennom en kollektiv prosess. Men prosessen startet ikke av seg selv. Den trengte en bevegende kraft - en

- 15 katalysator - som satt det hele i gang og som ga selvstendighetskampen retning og fart.

Og verket, når det var fullbyrdet 17. mai 1814, trengte beskyttelse. Norge var på randen av krig, truet av et militært overlegent Sverige. Det fantes ingen garanti

- 20 for at de friheter vi hadde vunnet i mai, skulle bli stående i desember.

Her er vi ved kjernen av stattholder, prins og kong Christian Frederiks to avgjørende bidrag til det moderne Norges historie: Han var lederskikkelsen som grep den muligheten som plutselig oppstod.

- 25 Det var Christian Frederik som reiste nordmennene til opprør mot Kieltraktaten. Det var hans handlekraft og faste styring som utløste og inspirerte

den patriotiske bølge i Norge. Og det var et utslag av hans politiske klokskap, da han lot seg overbevise om at kampen for norsk selvstendighet måtte forankres i folket.

30

Vi kan derfor si med den danske historikeren Ole Feldbæk:

«Uten Christian Frederik som norsk nasjonal samlingsfigur - ingen riksforsamling, intet kongevalg, ingen 17. mai.»

35 For det andre viste han statsmannskunst i fredsforhandlingene med Sverige, der han presset frem den svenske anerkjennelsen av Grunnloven.

Christian Frederik har hovedæren for at inngangen til unionen i hovedsak skjedde gjennom forhandlinger, ikke rå krigsmakt. Gjennom å abdisere, og legge
40 den makt han hadde fått tilbake i Stortingets hender, bidro han til å redde Grunnloven for ettertiden.

Men dette ble han ikke hyllet for i sin samtid. Og i tiden etter 1814 passet det dårlig for det unge norske selvbildet at en dansk prins ble tilkjent noen
45 hovedrolle for grunnlovsverket i 1814. Lenge hadde Christian Frederik i Norge derfor en ufortjent skygge hengende over sitt ettermæle.

I dag vet vi bedre; i dag innser vi klokskapen bak Christian Frederiks beslutninger, og vi fatter rekkevidden av hans innsats for vårt land.

50

Vår takknemmelighet har nå endelig også fått et fysisk uttrykk. Med et verdig monument på Eidsvolls plass utenfor Stortinget, som Dronning Margrethe avduket for bare noen dager siden.

55 Jeg vil derfor gjerne avslutte med å sitere fra Christian Frederiks egen dagbok, fra 17. februar 1814. Det var dagen etter det såkalte stormannsmøtet, der det ble besluttet å skrive ut valg til riksforsamlingen:

«De ble ikke trett av å rose meg, fordi jeg hadde overvunnet mine egne
60 meninger.

Jeg hadde vunnet mer enn en krone - jeg hadde for alle tider vunnet alle nordmenns hjerter.»

Jeg vil med disse ord ære Christian Frederik med en krans her i dag.

Kilde

www.stortinget.no

Emner

1814, Christian Frederik, Minnetale

70

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/lederskikkelsen-som-grep-den-muligheten-som-plutselig-oppstod>

75

80

85

90

95

100